

Sepp de Giampietro

HITLEROVA KOMANDA

Vzpomínky příslušníka divize Brandenburg

OMNIBOOKS

Úvod

Ze všech speciálních jednotek, které aktivně působily ve druhé světové válce, je jen málo z nich tak nepochopených jako němečtí Braniborští. V období mezi lety 1939 a 1945 se začínalo objevovat a krvácet mnoho variant tajných komand, jimiž se nejvíce proslavila Británie – Churchillovy oblíbené jednotky „zmasakrovat a zmizet“, které se začaly formovat v roce 1940 po britské porážce ve Francii a pak se rozvinuly ve zběsile účinnou novou zbraň ve spojeneckém arzenálu. Ovšem předcházely jim „Braniborské“ jednotky Abwehru, které kombinací klamu a nemilosrdných bojových dovedností ne zrovna malou měrou přispěly k německému triumfu na západě. Ale vzhledem k taktice a metodologii, které Braniborští používali, zůstali prchavou a tajemnou organizací, která byla málo známá nebo oslavovaná. Ačkoliv složky těchto jednotek zahrnovaly výsadkáře, námořníky, lehkou pěchotu a horské myslivce, často operovaly pod krycím označením jiné jednotky nebo v úplném převlečení za nepřátelské vojáky.

Jak se válečná léta vlekla a německé jednotky byly nemilosrdně drceny do úplného zapomnění, Braniborští postupně ztráceli svůj smysl, až je nakonec nasadili jako hrotové útočné jednotky s odpovídajícími těžkými ztrátami. I když byli účinní jako lehká pěchota, speciální techniky skryté infiltrace, se kterými Braniborští už dříve slavili úspěchy, se později už jen zřídka vyžadovaly ve válce, která se stala obranným zápasem na všech frontách. Nakonec původní jádro Braniborských rozdělili a muže převedli k motorizované pěchotě nebo je pohltily Waffen-SS, které se snažily zřídit vlastní analogickou jednotku, což jen ilustrovalo rivalitu mezi jednotlivými ozbrojenými složkami, která tak sužovala Třetí říši a její armádu.

Braniborští mě vždy fascinovali a měl jsem štěstí, že mi Michael Leventhal z Greenhill Publishing dal příležitost sepsat to, co bude, jak jsem doufal, podrobná zpráva o této nejneobvyklejší jednotce. Pro současné studenty historie armády Třetí říše, jako mne samotného, bylo rozplétání pavučiny dezinformací mírně řečeno obtížné. Válečné záznamy, které se zachovaly, jsou často neúplné nebo obsahují krycí jména, což často vede k omylům a zmatkům. Mnohé operace, které se připisují Braniborským, se buď nestaly, nebo je ve skutečnosti provedly jiné jednotky Abwehru nebo

SS. V některých případech se využili Braniborští jako výcvikové zařízení pro příslušníky jiných organizací, přesto byli zjednodušeně označeni za součást Braniborského pluku. Oddělení faktů od fikce je frustrující i fascinující.

Osobní vzpomínky jako tyto, sepsané Seppem de Giampietrem, jsou tudíž neocenitelné pro hlubší pochopení Braniborských jako celku. Je to fascinující příběh, který začíná v roce 1938 v malém jihotyrolském městě Sterzing, ležícím v Alpách co by kamenem dohodil od italsko-rakouské hranice nedaleko Brennerského průsmyku. Odtud de Giampietro emigroval do Berlína poté, co se neuskutečnilo očekávané připojení Jižního Tyrolska k Velkoněmecké říši. Jihotyrolané si místo toho mohli vybrat, jestli emigrovat ze své vlasti do nacistického Německa nebo zůstat součástí fašistické Itálie. De Giampietro přesídlil do Berlína během roku 1940 s odhodláním mít brzy na sobě uniformu německých horských myslivců.

Jeho narukování spolu s jeho jihotyrolskými kamarády k horským myslivcům wehrmachtu vedlo neočekávaně k příslušnosti k výcvikovému pluku „Brandenburg“ zbV 800, což mu zpočátku připadalo matoucí a současně znepokojující. Klíčovou roli v začlenění tohoto mladého rekruta do jeho nové vojenské kariéry sehrál jeho velící důstojník Siegfried Grabert a kniha osvětluje Grabertovu vlastní motivaci. Kapitoly, které následují, nabízejí nepříkrášlený záznam akcí Braniborských – de Giampietrova aktivní služba jako příslušníka 8. roty začíná v Rumunsku ostrahou ropných vrtů v Ploješti a pak je nasazen do boje během invaze do Jugoslávie a Řecka. Odtamtud se zapojil do utajovaného obsazování mostů v čele vojsk v operaci Barbarossa - Hitlerově hře o všechno, když dal rozkaz k invazi do Sovětského svazu. Po další dva roky se de Giampietro zúčastnil některých z nejvýznamnějších operací na východní frontě, než ho stáhli, povýšili do důstojnické hodnosti poručíka a převeleli zpátky k Braniborským tehdy rozmístěným v Řecku.

Jednotka, ke které se opět připojil, se rozrostla do velikosti divize, a přesto byla pouhým stínem své bývalé podoby - nyní se nasazovala do akcí jako běžní vojáci lehké pěchoty. Přesto, že si zachovali prvky hrdosti na svou jednotku, kterou Braniborští projevovali od svého založení, v de Giampietrovi už zakořenilo rozčarování ze samotné války. „Válka byla neopodstatněná,“ píše. „Náhle jsem si uvědomil tu pravdu a všechny její důsledky a naplnilo mě to hlubokým smutkem.“ Svě povinnosti ovšem plnil

s profesionalitou zkušeného veterána až do prosince roku 1943. Sepp de Giampietro utrpěl během brutálních bojů proti Titovým partyzánům v Černé Hoře jako součást operace „Kugelblitz“ vážné zranění. Jeden z určitě nejlepších dokumentů z první ruky o akcích jako součásti Braniborských končí závěrem jeho válečného nasazení a následnými pokusy vrátit se z ruin poraženého Německa do vlasti. Sepp de Giampietro vykresluje detailní portréty mnoha nejdůležitějších osobností jednotky včetně svých velících důstojníků Siegfrieda Graberta a Hanse Wolframa Knaaka. Obě jména jsou synonymem dosažených úspěchů Braniborských a oba padli v akci na území Sovětského svazu.

Souběžně s detailními popisy akcí stěžejních bitev, které se svými kamarády vybojoval, poskytuje Sepp de Giampietro fascinující vhled do myšlení Tyrolana, příslušníka Hitlerovy Velkoněmecké říše. Složitost národní identity lidí narozených na území považovaném od konce první světové války za italské, kteří ale zatvrzele zůstali Rakušany, či Němci, je nesmírně zajímavá. To skýtá další vhled do složitých motivačních faktorů mnoha obyvatel Třetí říše, kteří ochotně následovali Adolfa Hitlera do pekla totální války a konečného zničení. Přestože Sepp de Giampietro zjevně nebyl politikou žijící člověk, cítil neodolatelné spojení s Německem, které v životě určovalo jeho volby.

Je to mimořádná kniha, která nebyla beletrizována, aby se zvýšila její čtivost. Takový umělý zásah nebyl nutný. Stránky se obrací skoro samy od sebe, když nás autor bere na svou cestu peklem druhé světové války jako součást jedné z nejtajemnějších speciálních jednotek té doby. Během psaní své knihy o historii Braniborských jsem zjistil, že tento popisný text je velkou pomocí ve vyplňování mezer v našich znalostech o operacích jednotky, stejně jako v našem pochopení mužů, kteří je vykonali. Jeho vzpomínkám dodávají konečný efekt vzácné osobní fotografie, když se jména stávají tvářemi a ožívuje se realita akcí.

Tato kniha je důležitým příspěvkem k už tak velkému množství literatury vztažené k druhé světové válce, a především k wehrmachtu a jeho speciální jednotce Braniborského komanda. Není jen nabitá akcemi, ale také přesná ve svém vyprávění o neuvěřitelně odvážných činech vykonaných jako předvoj invaze na Balkáně a v Sovětském svazu. Emocionální cesta Seppa de Giampietra od idealistického etnického Němce k veteránskému důstojníkovi wehrmachtu navíc poskytuje nové osvětlení

tématu, o kterém se často píše, ale které je stejně tak často nepochopené. Tuto složitou cestu možná zdůrazňuje jeho vlastní podtitulek k původní německé verzi této knihy: „Jižní Tyrolan (v Braniborské divizi) mezi svým svědomím a osou Berlín-Řím.“

Lawrence Paterson

Předmluva

Když roky divokého mládí uplynou do minulosti a desetiletí namáhavé práce přinesou určitou míru úspěchu, nastoupí první známky únavy a věku a každý člověk dříve nebo později zatouží sedět pod kaštanem, užívat si zapadající slunce a dopřát si klidných ničím nerušených vzpomínek.

Jak čas běží, vnitřní síla člověka je téměř vyčerpaná a motivace je ztracená a kromě vzpomínek toho zbývá málo. Přehráváme si uplynulé roky, dobu, kdy jsme byli mladí, a před očima nám ubíhá znovu vše, co jsme v našich životech dokázali, vše, co nám v té době dávalo smysl, vše to, v co jsme věřili, a spouští to vzpomínky. Událost, která byla kdysi nedůležitá, pro nás náhle nabývá důležitosti a bez varování přijde moment, kdy člověk doslova cítí potřebu to všechno sepsat, aby to navždy uchoval jako obrázek tragického, zamotaného, nicméně smysluplného období svého života – člověka, který po sobě zanechal nesmazatelný otisk.

Mé jméno se nikdy nedostalo na titulky; celý můj život byl skromný a nenápadný. Věnuji proto své vzpomínky papíru bez jakéhokoliv postranního motivu, ani nechci nikoho ovlivňovat nebo poučovat. Chci jen nabídnout osobní vyprávění, popsat, co formovalo mé mládí a jaké vlivy mě ovlivnily, popsat, v co jsem věřil a za co jsem bojoval. Chci vylíčit svůj osobní život za války jako nevýznamný příslušník německého wehrmachtu. Chci mluvit o smrti, starostech a nadějích, které tížily pěšáka každý den a každou hodinu jeho života. Jednoduše chci popsat, jak to opravdu bylo, a udělat to bez nenávisti - nenávisti, kterou jsem nikdy vůči nikomu necítil - a bez fanatismu nebo politického oportunismu. Nic z toho nikdy nebylo součástí mé povahy.

Ti, kdo čtou tyto stránky, si mohou vytvořit vlastní názor na bouřlivou dobu, která změnila svět a na nás, muže vržené do středu smrti.

Kapitola 1

Sterzing 1938

To deštivé nedělní ráno si každý pozorovatel, dokonce i nepozorný, všiml, že se překvapivě velký počet obyvatel města rozhodl vyrazit na prodlouženou vycházku. Toho pozorovatele by ještě více překvapilo, že muži, kteří odešli z domovů brzy ráno doprovázeni svými manželkami, se od nich brzy oddělili, zatímco ženy pokračovaly dál samy, aby navštívily ranní nedělní mši. Pozorovatel by si také všiml, že tito muži opouštějí město a rozcházejí se všemi různými směry a nechovají se tak bezstarostně, jak si to člověk spojuje s nedělní procházkou; odvracejí a jejich chování vzbuzuje jistý stupeň podezření.

Kráčeli s pocitem naléhavosti, pečlivě vybírali odlehlé a zřídka používané cesty a pole, aby se vyhnuli setkání se známými nebo s lidmi odjinud, což by nevyhnutelně vedlo k obvyklé výměně otázek a odpovědí. Ovšem ten den neměl nikdo zájem o tlachání, ani nechtěl být zastavený a vysvětlovat, co právě dělá.

To vlhké podzimní ráno se město ještě neprobudilo. Silnice a ulice byly prázdné, nikdo nevyhlížel z oken domů a nebyl tam nikdo, kdo by se vyjádřil k jednání některých svých sousedů. Proto si nikdo nevšiml, že muži, kteří poté, co nejprve zamířili různými směry, se krátce nato oklikou sešli na stejném místě.

Sterzing je malá středověká vesnice uhnížděná na úpatí alpského Brennerského průsmyku, kde Pfitschertal na východě a Jaufental na západě vedou k legendárnímu bažinatému Sterzingskému mechu. Na jihu je celá Sterzingská kotlina uzavřena dvěma kopci, které stojí proti sobě, a každému na vrcholku vládne středověký hrad. Konečným cílem těchto ranních chodců byl hrad Reifenstein na kopci vlevo, který nebyl moc vysoký, ale byl rozlehlý.

Také já jsem mířil tím směrem.

Když jsem byl mladší, jel jsem nesčetněkrát na kole přes Eisack po úzké hrázi, která nutí téct tu bouřlivou řeku přímo na jih. Znal jsem každý jednotlivý keř, strom a kámen. Jezdívával jsem na kole naprosto všude, bezstarostně a bez obav ze světa. Znal jsem každý dům, každou louku a každý plot – všechno mi to připomíná jakési dobrodružství nebo dětskou rošťárnu.

Ovšem dnes se toho v mém mladém životě hodně změní.

Cítil jsem, jak se mě zmocnilo neznámé napětí. Tahle stará přátelská krajina vypadala z ničeho nic nějak jinak. Už jsem nebyl ten šťastný mladík, který s veselým pískáním jezdí po těch místech na kole. Dnešek byl jiný. Pohltila mě nová emoce, směs nervozity a vzrušení. Cítil jsem, že začíná nová část mého života, že stojím před úkoly a povinnostmi, které jsem si doposud nedovedl představit. Tenhle zvláštní a nepopsatelný pocit způsobil, že vše, co jsem zatím zažil, vypadalo nevýrazně a nedůležitě. To všechno zahalovalo cosi tajemného, nebezpečného a zakázaného; bylo to opojné. Byl jsem fascinovaný vyhlídkou, že malý a nedůležitý mladý kluk jako já bude povolán, aby bojoval za velký a důležitý cíl. I když jsem s těmito pocity nemohl vlastně moc dělat, lákala mě silná touha po dobrodružství. Faktem je, že tyto pocity rozhodnou o zbytku mého života.

Politické události předchozích let, které vyvolaly v Německu velkou polarizaci a dramatické zvraty, měly přirozeně vliv také na Jižní Tyrolsko. V Německu se k moci dostal Adolf Hitler s cílem znovu obnovit Velkoněmeckou říši. Tento přesvědčivě sdělený koncept sjednocení všech Němců do jedné říše nevyhnutelně naplnil Jihotyrolany nadějí. Obyvatelé toho jižního koutu německé půdy toužili po momentu, kdy se zbaví cizí italské vlády. Vůbec nepochybovali o tom, že toho může být dosaženo jen s pomocí Německa.

Po skončení první světové války přestalo být Rakousko politickou mocností. Vytratilo se do nedůležitého státu a postrádalo jakékoliv mezinárodní postavení. Ekonomika země se zhoršila do té míry, že se obrátilo k nově posílenému Německu s nadějí, že obdrží z říše pomoc. Ve skutečnosti země přestala po své anexi Německem existovat jako samostatný stát, dokonce zmizelo i jméno Rakousko a nahradil jej název „Ostmark“. Rakušané přestali být Rakušany a místo toho se stali Němci. Není divu, že se jihotyrolské obyvatelstvo už nyní nepovažovalo jednoduše za Tyrolany a tudíž Rakušany. Nyní se považovali v podstatě za Němce.

Není těžké pochopit, proč obrázek Velkoněmecka, které se mělo stát sjednocujícím domovem pro všechny německé kmeny, byl pro Jihotyrolany tak atraktivní; hlavní myšlenka „Ein Volk, ein Reich (Jeden národ, jedna říše)“ všechny německé menšiny nejen velmi vzrušovala, ale skutečně je okouzila. Záměr, že jedna říše obsáhne všechny Němce, byl chytře vymyšlený ve velkolepém měřítku. To byly doby, kdy se zdálo, že všechny

národy světa hlásají svou vlastní přehnanou verzi nacionalismu – právo na sebeurčení, a tak je snadné pochopit, proč si také Němci přáli vidět svou touhu po jednom národě splněnou o to více s ohledem na skutečnost, že jiné evropské národy už národního sjednocení dosáhly.

A tak došlo k tomu, že si Adolf Hitler vytkl za cíl vytvoření téhle říše postupným přivedením domů těchto etnických skupin, které byly po konci první světové války od Německa odtržené a pro něj ztracené. Pro JihoTyrolany nastal čas návratu domů, „Heim ins Reich“. A proč ne? Jižní Tyrolsko bylo skrz na skrz německou zemí a jeho obyvatelstvo mělo v sobě hluboce zakořeněný německý původ. Byla to jen nešťastná Saintgermainská smlouva, jež předala tuhle oblast do rukou Itálie, která toho využila a region k sobě rychle připojila. Jaký vůbec mohl být důvod vyloučit ve srovnání s jinými to nejméně očekávané Jižní Tyrolsko z Velkoněmecké říše? Nebyla slova národní hymny důkazem, že tahle oblast je až do samého jádra německá: „... von der Etsch bis an den Belt“ (od Adíže až k Beltu)? A nebyla to přesně ta slova, která vycházela z milionů okouzlených úst během těch obřích shromáždění, na nichž se vyhlašovala německá jednota?

Slabá přehánka ustala. Z Brennerského průsmyku vál čerstvý vítr a postupně tlačil mraky nahoru k horám. Šlapal jsem do pedálů usilovněji ani ne tak proto, abych se zahřál – ve skutečnosti jsem byl příliš vzrušený, než abych cítil chlad -, ale abych zkrátil zbývající vzdálenost k hradu Reifenstein. Čím víc jsem se ke svému cíli blížil, tím jsem byl vzrušenější.

Konečně jsem se dostal na cestu, která stoupala k hradu, a slezl jsem z kola. O plot u cesty se opíral mladý zrudle vyhlížející mladík. Znal jsem ho od vidění, ale ne osobně. Rozhodl jsem se, že budu opatrný. Když jsem ho míjel, prohodili jsme pár slov. Zmínil jsem heslo „Rosengarten“ a on mě nechal projít. Ukázalo se, že je to první z řetězu bezpečnostních stanovišť rozmístěných kolem hradu. Brzy mi bylo jasné, že všechny přístupové cesty jsou diskrétně obsazené a nebylo tedy možné, aby se kdokoliv nechtěný nebo neohlášený přiblížil víc, než bylo žádoucí.

Tlačil jsem kolo do svahu a prošel bránou na prázdné nádvoří. Znovu jsem potkal nějakého mladíka, ale tenhle na rozdíl od toho předchozího nechodil kolem horké kaše a zeptal se přímo na heslo. Spokojený s mou odpovědí mi řekl, abych si uložil kolo do kůlny. Udělal jsem, co chtěl a pak

jsem stoupal po skřípajícím dřevěném schodišti, které mě konečně dovedlo do velké haly.

Ještě se tam nesešlo mnoho lidí. Ti, kdo tam byli, se shlukli do malých skupinek a vášnivě diskutovali. Většinu z nich jsem znal. Spatřil jsem místního kováře, malého zavalitého muže středního věku s velkýma rukama a ostře řezanými rysy. Čelo a tváře měl pokryté nesčetnými jizvami, vypálenými jiskrami ze železa, které kovááním tvaroval. Do dnešního dne ho vidím, jak stojí ve své spoře osvětlené kovárně, chráněný tlustou koženou zástěrou, s rozepnutou košilí, a máchá těžkým kovářským kladivem. Brzy se na něj budu mnohokrát dívat, přijímat od něj rozkazy a probírat s ním plány nebo si předávat zprávy a novinky. Byl jedním z vůdců tohoto společenství.

Pak tam byl truhlář - vysoký štíhlý muž, vždy přátelský a hloubavý, vždy ohleduplný. Přestože měl místo jedné nohy protézu, byl překvapivě pohyblivý. Ani jednou si nestěžoval na namáhavé společné cesty na vzdálené statky, kde nás školila a vzdělávala hrstka sedláků. Byl ústřední postavou, která porovnávala různé pramínky informací, aby zformulovala všechny ty rozkazy. Byl politickým vůdcem společenství.

Shromáždili se tam také obchodníci, jak sami sebe nazývali. Ve skutečnosti to byli drobní kupci, kteří vlastnili obchod s potravinami nebo malý krámk na rohu ve staré části města, který stěží vynášel denní příjem. To byl zhruba rozsah jejich obchodního podnikání. V davu byli i zkušení dělníci, nenároční a upřímní; také jste tam mohli najít neobvyklého mistra cechu, který přišel se svým učněm. Po jejich boku stáli sedláci. Ne ti bohatí majitelé půdy - v horách už žádní nebyli - byli to prostí rolníci, často celkem chudí, kteří dřeli na ubohých strmých polích, aby nakrmili své velké rodiny. Sestoupili do údolí, aby si vyslechli, zda už nastal čas, aby znovu bojovali za svou zemi.

Záměrem bylo založit ilegální politické hnutí. Na tyto muže bylo spolehnutí a jejich vůdci byli předurčení, aby stáli v čele této nové organizace, kterou chtěli italští fašisté jakýmkoliv možným způsobem zničit.

Znal jsem prakticky všechny chlapy, kteří se tam shromáždili, alespoň od vidění, pokud ne osobně. Všechny jsem pozdravil podáním ruky a se zářícíma očima v naději, že vyjádřím své potěšení z toho, že mě v tomto kruhu konspirátorů považují za sobě rovného. Hrud' se mi dmula pýchou. V

těch skupinkách stáli lidé, s nimiž jsem se ještě neseznámil. Jména, která mi řekli, obvykle jen křestní jména, nebyla většinou jejich pravými jmény a sloužila jen jako krytí. Dokonce ani později jsem se nikdy nesnažil zjistit jejich skutečná jména, i když jsem se s nimi často setkával a i když se jejich falešné identity staly v zemi dobře známými. Byli to vůdci národního ilegálního vedení, kteří přijeli z Bolzana, aby v rámci podzemního hnutí vykonali rozkazy znamenající přípravu Sterzingského okresu na osvobození Jižního Tyrolska.

Přicházeli další a další lidé. Brzy byly všechny židle a lavice ve velkém sále obsazené. Konečně se ze skupiny lidí, která ho těsně obklopovala, vynořil vůdce okresu. S podporou hole šel pomalu do přední části místnosti, kde připravili stůl. Hala okamžitě ztichla a všichni muži v řadě se postavili do pozoru. Zvednutím pravé paže krátce pozdravil shromážděné a požádal je, aby se posadili. Nikdo neprohodil ani slovo. Dalo se říct, že mu všichni věnovali plnou pozornost.

Mluvil o vzestupu Velkoněmecké říše, která měla pojmout všechny německé kmeny a skupiny. Narážel na nás Jihotyrolany, připomínal každému, že k těm lidem patříme, a že představujeme nejjižnější val říše. Sársko a Rakousko už byly její součástí. Realitou se brzy stane návrat Sudet do Německa a pak, ano, pak nadejde hodina našeho osvobození. Řekl, že každý z nás musí vynaložit veškerou energii, abychom tento cíl splnili a vyburcovali své národní soudruhy do akce. Je před námi hodně práce a bude vyžadovat naši bezpodmínečnou a naprostou oddanost. Bez výjimky musíme být připraveni podstoupit jakékoliv vyžadované oběti, abychom prokázali, že jsme hodni patřit k německému lidu a Velkoněmecké říši.

„Posíláme pozdravy našim bratrům severně od Alp,“ uzavřel svůj proslov, „které od nás dělí jen křehká hranice, jež také brzy padne, stejně jako padly jiné hranice, které oddělovaly Němce od Němců. *Kampf Heil! Kampf Heil! Kampf Heil!*“

Celá hala se otřásala posvátným úžasem a úctou. Určitě ještě nikdy neviděl tak odhodlané muže, kteří byli připraveni nastoupit do bitvy. Tak hromový byl jásot, který se nesl ven z haly otevřeným prostorem daleko po venkovské krajině. Všichni jsme vyskočili ze sedadel.

K zažehnutí nadšení toho nebylo v těch dobách mnoho potřeba. Adolf Hitler znovu pozvedl poražené, vykrváčené a ponížené Německo. Hitler převzal otěže do svých pevných rukou, ovládl lidi a dodal jim kuráže

zvukem hlasitých fanfár a bubnů. Nikdo se moc nestaral, kam to povede - budoucnost bude jistě lepší než současnost a přinese jim všem svobodu. Víra ve schopnosti jejich vůdce neznala hranic.

Mladí a staří, muži a ženy, všichni chtěli být součástí této vlny směřující do velkoněmecké budoucnosti. Nikdo nedokázal odolat, aby se toho necítil součástí. Mnozí, a my Jihotyrolané jsme byli mezi nimi, se chtěli skoro posedle aktivně zapojit. My, Jihotyrolané, jsme se chtěli vrhnout rovnou do boje. Byli jsme poslední, kdo byl osloven, a přiběhli jsme zoufale toužící chytit se natažené ruky, která nás vytáhne z hlubiny, ve které jsme byli. Nejvíce jsme toužili, abychom nebyli zapomenuti, opuštěni, zatímco byl všechnen německý lid na pokraji přivítání nového úsvitu.

Byli jsme dokonce připraveni ignorovat jakékoliv pochybnosti nebo neklid, které by nás mohly zastavit; chtěli jsme držet krok s událostmi nabírajícími obrátky. Nepředvídali jsme, kam nás tahle cesta zavede. Jen pár lidem docházelo, jak to může skončit, a varovný hlas se ozýval jen zřídka.

Kdo by byl vůbec schopen zastavit bouřící bystřinu, lavinu nebo proud lávy pouhými kouzelnými slůvky nebo prosbami? Ty, kdo se postaví do cesty mocným přírodním silám, smete tornádo a zmizí.

Kromě jen několika mužů, kteří byli chytrí, ale slabí, a chyběl jim vliv a nezbytná autorita, jsme my, Jihotyrolané, opravdu nechtěli nic zastavit. Naopak jsme využívali veškerou svou sílu, abychom naskočili do tohoto vagónu. To, co jsme viděli v Německu, bylo našimi ideály, našimi nadějemi a naší budoucností. Naše touha po svobodě byla tak silná, že jsme vkládali všechna svá očekávání do Německa. Do Německa, které nakonec ve skutečnosti ani nehnulo prstem, aby živilo naděje, klíčící v jihotyrolském lidu. Opak byl ve skutečnosti pravdou – političtí vůdci v Německu považovali nacionalistické cítění v Jižním Tyrolsku za nevídané a nepříjemné. Pro ně byla Osa Berlín-Řím mnohem důležitější než naděje na svobodu, kterou si dělalo nějakých 250 000 jihotyrolských sedláků. Geografické umístění Jižního Tyrolska na vzdáleném konci říše mělo malou strategickou důležitost, a tudíž nezapadalo do Hitlerových zájmů. Kromě toho byl Mussolini jediným potenciálním spojencem Německa a podpora Jižního Tyrolska by tak mohla přijít Německo draho, protože ohrožovala alianci s Itálií.

K rozpletení této delikátní politické situace a otevřenému analyzování okolností by bylo zapotřebí opravdového génia, takového, jehož intelektuální obzor by sahal daleko za hranice jihotyrolských hor a jehož autonomní status by byl takový, že by mohl dělat nepopulární rozhodnutí a dělat vše nezbytné, aby se uskutečnily.

Kde takového člověka najít? Existoval vůbec? Nikdo nepomyslel na to, že je potřeba pohlédnout na situaci s jasnou hlavou, což by bylo předpokladem pro správnou a odpovídající akci. Bohužel, každé takové uvažování bude jednoduše odložené stranou a nebude pokračovat k jeho logickým závěrům. Všichni odmítali i to nejmenší podezření, že by Jižní Tyrolsko mohlo být jen bezcenným nástrojem, odhozeným politickými mocnostmi. Vskutku, taková myšlenka nikdy a nikde ani jednou nepadla. Propast mezi fantazií a politickou realitou byla příliš hluboká. Emoce výrazně převažovaly fakta; byly ve skutečnosti tak vybičované, že dokonce i události, které se staly a naprosto odporovaly idealizovaným cílům, se klidně omluvily a záměrně špatně vyložily, jen aby nějak zapadaly do všeobecné fantazie.

Pro mne, tehdy mladého středoškolského studenta, byl dvoudenní výcvikový kurs nesmírně zajímavý. Bylo to poprvé, co jsem slyšel o germánských kmenech, jejich zvycích a tradicích, jejich stavbách, migracích a osadách. Bylo to také poprvé, kdy jsem se dověděl o Bajuvárech, kteří přišli Brennerským průsmykem, vyčistili naši zemi a usadili se na ní. Dozvěděl jsem se více o tyrolské historii, o Andreasi Hoferovi, vůdci rolníků, o jeho mužích a jeho úspěších. První světová válka mi na druhou stranu byla známá, protože jsem soustředěně naslouchal historkám svého otce, který byl *Kaiserjäger* a bojoval na italské frontě. Vyrostl jsem během depresivních poválečných let a toto období historie jsem znal, i když jen z italského pohledu, který se učil v italských školách.

Tohle byla moje příležitost pochopit politické vztahy z německé perspektivy. Byl to začátek mého vidění věcí s otevřenýma očima a chápání tolika věcí, které byly doposud nepochopitelné. Všechno mi to vrtalo v hlavě a nejprve jsem si v tom musel udělat nějaký pořádek. V příliš krátkém časovém rozmezí se na mne nahnulo příliš mnoho dojmů. Bylo správné, že se ode mne vyžadovalo a očekávalo nadšení a že prokážu svou oddanost a ochotu přinášet oběti. Ano, byl jsem připravený to vše nabídnout kromě

jedné věci – politického názoru. Žádný jsem neměl. Cítil jsem, že moje nadšení přispět k velkolepému vzestupu německého lidu je dostatečným důvodem se tomuto hnutí plně a zcela oddat.

Už se smrákalo a světlo, které procházelo námrazou pokrytými skly oken, začínalo slábnout. Ve velké hale, kde jsme stáli v řadách, už byla tma; konec tohoto nezapomenutelného dne se blížil.

Drželi jsme se za ruce v souvislém řetězu jako symbolu toho, že jsme byli všichni spojeni jednou myšlenkou. Vytvořili jsme bratrstvo odhodlané bezpodmínečně bojovat za svobodu Jižního Tyrolska. Tlumenými hlasy jsme zazpívali německou hymnu, všichni jsme pevně svírali ruku svých sousedů a zpívali slova: „... Von der Etsch bis an den Belt“ ...“ „... Od Adiže po Belt“. Po tvářích nám stékaly slzy.

Další měsíce byly vyplněné neúnavnými aktivitami. Pustil jsem se do práce s nadšením typickým pro mladého muže. Dostal jsem za úkol dát dohromady skupinu mladíků a její organizaci a výcvik v různých sportech, které je připraví na všechny druhy úkolů. Ale nejdříve jsem musel projít svým vlastním výcvikem. Neměl jsem tušení, jak se co dělá.

Museli jsme být především nesmírně opatrní. Fašistické úřady brzy zjistí, že se něco děje, že je naše organizace aktivní a její aktivita narůstá. I když jsme nepodnikali žádné násilné akce a snažili se minimalizovat provokace – ve skutečnosti jsme dělali vše, co jsme mohli, abychom se jim vyhnuli – nikdo nemohl nepostřehnout skutečnost, že to mezi Němci vře. Mít na sobě bílou zástěru nebo krátké kožené kalhoty bylo něčím mnohem víc než jen módní preferencí – bylo to politické prohlášení, výraz politického postoje. Protože se černé manšestrové kalhoty spolu s bílou košilí – jak je nosila Hitlerova mládež - staly módou, nebylo už žádných pochyb, že je to určitá „uniforma“. U žen a dívek naznačoval jejich etnickou příslušnost a politický názor dirndl.

Nátlak ze strany fašistů stále sílil. Násobily se pokusy potlačit každý projev německé tradice. Zakázali dokonce zpívání úplně nevinného *Gstanzl*. Mluvení německy se považovalo téměř za zločin. Italské úřady zasahovaly náhodně. Posílaly lidi do vězení, podrobovaly je nekonečným výslechům a používaly všechny druhy pronásledování a brutální metody zastrahování. Vykazovaly lidi z domovů a nuceně je posílaly na mnoho let do jižní Itálie. Naše země musela trpět pod krutým jhem fašismu.

Jak se ovšem ukázalo, všechna tato represivní opatření proti i tomu nejmenšímu projevu německé kultury nebo nacionalismu byla neúspěšná. Ve skutečnosti dosáhla pravého opaku. Tito malí fašističtí diktátoři, kteří měli v každém městě neomezenou moc, během svých nevybíravých útoků vždy tápali ve tmě. Ve svém boji proti postupnému růstu sebedůvěry jihotyrolského obyvatelstva nedokázali nikdy dosáhnout konkrétního vítězství. Každý agresivní případ jsme zpochybnili a výsledek byl tudíž přesným opakem zamýšleného výsledku. Jižní Tyrolsko se samo nikdy nezapojilo do žádného násilí a nezorganizovala se ani jediná demonstrace propagující vůli lidí, která by stála za zaznamenání. Doutnající oheň ilegálního jihotyrolského hnutí záměrně tlumili němečtí pravičáci. Německo ve skutečnosti nepodporovalo touhu Jihotyrolanů po svobodě; právě naopak se ji snažilo brzdit. Hitler měl s Jižním Tyrolskem vždy problém. Kdyby ten problém narůstal, jen by to potvrdilo jeho nepříjemnost. Podle Hitlera Rakousko podpisem Saintgermainské smlouvy Jižní Tyrolsko zradilo a tím pro něj tahle záležitost skončila. Šel dokonce ještě dál – když psal *Mein Kampf*, byl přesvědčen, že by bylo doslova zločinem, kdyby Němci prolévali krev za dvě stě tisíc Jihotyrolanů.

Všichni jsme to věděli – nebo alespoň jsme to měli vědět. *Mein Kampf* se tehdy považoval skoro za bibli a všichni k němu měli přístup. Nic, co se psalo v této knize, nám nevadilo. Nechtěli jsme si všimnout toho, co se děje kolem nás a jaká je reálná situace. Jednoduše jsme nechápali, že jsme příliš nedůležitá, příliš nevýznamná skupina lidí, která si nezaslouží ani tu minimální podporu, o níž jsme si mysleli, že na ni máme od svých německých bratrů nárok. Na druhou stranu jsme byli připraveni bez váhání všechno obětovat, zejména pro Němce. Skutečnost, že Německo nás v souladu se svou spojeneckou politikou žádným způsobem nepodporovalo a místo toho usilovně potlačovalo naše legitimní nároky, jsme si vysvětlovali jako geniální Hitlerův tah. Pozorně jsme poslouchali každý jeho projev, četli jsme každou větu napsanou v novinách a zoufale jsme hledali nějaký náznak skrytého odkazu na naše problémy. Dotýkalo se nás, že jsme nemohli najít nic, co by dávalo za pravdu naší hluboce prožívané víře, ale stále jsme přehlíželi realitu a vysvětlovali jsme si to jako důkaz, že se tajně organizuje něco, co nás jednoho dne najednou všechny ohromí jako blesk z čistého nebe. To jsme očekávali od Vůdce a byli jsme přesvědčeni, že to udělá. Byli jsme tak přesvědčeni o oprávněnosti našich požadavků, že jsme

odmítali jako absurdní jakýkoliv argument, který by nás mohl zviklat. Jakákoliv domněnka, která se neshodovala s našimi fantastickými sny o *Heim ins Reich*, by se považovala za nepřátelskou propagandu. Takové námitky bychom skutečně označili za čirou manipulaci a za důkaz, že přesný opak je pravdou.

V regionu panovala utopická myšlenka a věřilo jí stále více lidí. Jižní Tyrolsko živené zápallem tohoto nacionalistického nadšení zrál jako ovoce před spadnutím do klína německého *Volksgemeinschaftu*. Jižní Tyrolsko se nabízelo německé Říši jako zářící ušlechtilý a věrný drahokam na talíři. Ovšem Vůdce nás v podstatě viděl jako nevídaného sentimentálního příbuzného, který trvá na setrvání v kruhu rodiny.

Podle mne žádný takový politický problém neexistoval. Vážná politika mě nezajímala a přiznávám, že jsem jí stejně moc nerozuměl. Svě mladické cíle jsem měl nastavené nízko a skutečně se vztahovaly jen k našim každodenním životům. Úkol, který jsem dostal, ovládl všechny mé úvahy a činy. Byly to roky naplněné usilovnou prací.

Mezitím se mi podařilo dokončit střední školu a ať se mi to líbilo nebo ne, šel jsem k maturitě. Dějepis, který se učil ve škole, byl utvářen fašistickou ideologií a současnými událostmi a abych z něj složil zkoušku, musel jsem je interpretovat v souladu s převažujícím výkladem a přizpůsobit své chování současné atmosféře. Cítil jsem se tudíž pod tlakem, abych vstoupil do fašistického mládežnického hnutí nazývaného *Giovani Fascisti* a účastnil se jeho vzdělávacích programů a akcí. Výcvik, který jsme museli v hnutí absolvovat, byl polovojenský a já jsem ho skutečně nenáviděl. Demonstrace a pochody organizované o státních svátcích, kdy jsme museli pochodovat městem oblečení v uniformách a seřazení do přísných útvarů, byly pro mne chvílemi hluboké deprese. Ke všemu tomu ponížení jsem dostal příkaz nosit na těchto oslavách fašistickou vlajku naší školy; měl jsem pocit, že jsem na úplném dně. Ale v okamžiku, kdy tyhle směšné demonstrace skončily, by mě nic nezastavilo v převlečení uniformy, která mě označovala za Itala, do kožených kalhot, výměně černé košile za bílou, a úprku na některé tajné shromáždění našeho ilegálního hnutí.

Zatímco mě římský pozdrav děsil, nadšeně jsem zvedal pravou ruku k nacistickému pozdravu. Slova fašistické písně „Eia-eia-alala“ jsem jen tiše mumlal, ale text „Kampf Heil“ jsem vyřvával z plných plic. Když jsem se účastnil fašistické přehlídky, úmyslně jsem se postavil do středu řady,

sklopil jsem hlavu a netečně jsem se vlekl s ostatními, ale když moje mládežnická skupina pochodovala po odlehlých horských stezkách, byl jsem úplně jiným člověkem – šel jsem zpříma a hrdě a vedl jsem ostatní. Tyto protikladné pocity a s nimi spojené psychologické tlaky byly ohromně silné.

Politické aspekty fašismu a nacionálního socialismu, diktatury a demokracie, nikdy nevedly k nějakým úvahám a mezi námi Jihotyrolany samozřejmě ani k žádným diskuzím. Politická nebo sociální struktura státu nás vůbec nezajímala. Naše myšlenky, pocity a činy byly utvářeny pouze nacionalistickými ideami a očekáváními. Politické, sociální a ekonomické problémy nám začínaly docházet až v průběhu času.

Koloniální diktatura, která se uplatňovala v Itálii, byla, jak už to je samozřejmě obvyklé pro každou tyranskou moc, svou podstatou potlačující, často brutální a vždy ponižující. Fašisté poitalštvovali zemi a její obyvatelstvo násilím, co nejrychleji a co nejdůkladněji. Skutečnost, že tyto snahy neunesly ovoce a ve skutečnosti úplně selhávaly, není asi nijak překvapivá. Byli jsme příliš mladí a příliš nevzdělaní, abychom pochopili jádro fašistické doktríny a nacionálně socialistické ideologie. Naše vzdělávání bylo v rukou lidí, kteří měli velmi protichůdné názory. Na jedné straně bylo čistě německé vzdělávání v rodině a na druhé straně italské fašistické vzdělání poskytované učiteli ve škole.

A protože mladí lidé jednají jen v extrémech, aniž by si uvědomovali kompromisy, jež by mohli udělat, a jsou schopni konat pouze na základě pocitů na úkor cíle a promyšlené reflexe, bylo jedinou možností radikální oddělení – jsi Němec nebo Ital. Tenhle ilegální spolek v Jižním Tyrolsku tudíž nebyl skutečnou politickou stranou, ale spíše nacionalistickým hnutím za svobodu. Nacionálně socialistická ideologie byla pro nás stejně nedůležitá jako ta fašistická; nestarali jsme se o koncept diktatury ani demokracie. Byli jsme úplnými Němci a takto jsme se také cítili, a chtěli jsme jimi za každou cenu zůstat. Všechno, co bylo německé nebo přicházelo z Německa, jsme uznávali a bez rozmýšlení jsme se vším souhlasili. A přesto jsme nikdy nebyli národní socialisté ve stylu politické strany - byli jsme jednoduše Němci. Stejně jako tváří v tvář Jihotyrolanů selhala fašistická indoktrinace, rovněž tak byla neúspěšná i politická výchova, o niž se Němci pokoušeli později během období přesídlování a války.

Po tom tajném shromáždění na hradě Reifenstein následovala další tajná setkání a já jsem se jich všech zúčastnil se stejným nadšením a oddaností, jaké jsem cítil poprvé. Naprosto mě uchvátily sportovní tábory, které jsme občas pořádali ve skrytých a odlehlých horských oblastech, kde jsme mohli se svými druhy volně soutěžit, nerušeně společně z celého srdce zpívat německé lidové písně a procvičovat německé lidové tance. Vše, co jsem se během těchto výcvikových kurzů naučil, jsem později využil ve svém společenském kruhu.

Ve Sterzingu jsme měli pilu. Pod ní byla úzká asi dvacet metrů dlouhá místnost, kde se shromažďovaly dřevěné piliny. Dostali jste se tam průlezem a sešplháním po žebříku. Jakmile jsme piliny z toho dne odházeli lopatou do rohu, vytvořil se prázdný prostor, kde mohlo pět nebo šest kluků cvičit. Podle toho, kolik tam bylo pilin, jsme mohli i klusat. Skákat jsme nemohli nikdy, protože místnost byla příliš nízká. Ten prostor byl naší tělocvičnou.

My kluci jsme se tam scházeli v noci. Zde, v téhle opuštěné kobce, jsme posilovali a organizovali hry a sporty. V tom prostoru jsme toho kromě cvičení nemohli dělat o moc víc. Obvykle nás tam nebylo víc než osm nebo devět, ale někdy možná i dvanáct. Jeden z nás musel vždy stát venku na hlídce. I když jen stěží byla šance, že by někdo procházel kolem, jelikož pila stála na předměstí a přístupová cesta nebyla osvětlená, nechtěli jsme riskovat, a kromě toho to z našich nočních setkání dělalo dobrodružství. Při první známce nebezpečí měla hlídka krátce zaklepat na podlahu. V okamžiku, kdy se jeho noha jen lehce dotkla podlahy, spadlo ze stropu a po schodech tolik pilin, že se ten poplach doslova nedal ignorovat. Okamžitě jsme zhasli malou lampu, která spoře osvětlovala místnost, nehýbali se a napjatě poslouchali, dokud se nesesypaly další piliny oznamující konec nebezpečí. Ale nikdy se nic vážného nestalo. Naše shromáždění byla v každém případě příliš malá, než aby vzbudila něčí podezření. Jen byla v našich mladých a fantazírujících hlavách důležitým příspěvkem k boji za svobodu naší vlasti. Při ukončování naší týdenní sportovní činnosti jsme procítěně zazpívali německou národní hymnu a své spiklenecké aktivity jsme uzavřeli pozdravem „Heil Hitler“. Všichni jsme se pak jednotlivě vplížili domů. Hrudě jsme měli naplněné pocitem hrdosti, že jsme udělali něco velkého pro náš lid, nebo Velkoněmeckou říši a proti Italům.

V létě se tato cvičení a sportovní události konaly venku. Už jsme se nescházeli v tmavé kobce, ale jezdili jsme na kole na skrytá místa kolem zaplavených luk řeky Mareiter. V časných ranních hodinách, a aniž bychom přitahovali něčí pozornost, jsme mohli cvičit přespolní běh, skoky do dálky v písku říčního břehu a vrhat kameny, kterých jsme na pláži našli spoustu. Kromě medicinbalu jsme žádné náčiní neměli. Dostali jsme jej od kohosi, kdo ho chtěl svěřit osobě, která se o něj bude starat. Evidentně pocházel z Německa - znak solidarity německého lidu s námi Jihotyrolany. Byli jsme na něj hrdí a já věděl, že na nás nezapomněli a neodepsali nás. Pokud byla pravda, že ten medicinbal k nám skutečně přišel z Německa, pak to byla ta nejdůležitější podpora našemu osvobozeneckému hnutí, jakou jsme kdy od naší vlasti dostali.

Jednou nebo dvakrát se zorganizovalo masové shromáždění. V našich horách byla spousta pastvin, kde se mohla konat shromáždění sta až sto padesáti lidí - kvůli riziku nějakého nežádoucího narušení jich tam víc být nemohlo. Tato shromáždění se pořádala po vzoru Sturmabteilung (SA) a Hitlerovy mládeže. Se svými skupinami seřazenými na otevřeném prostranství se jednotliví gruppenführeri hrdě hlásili svému veliteli. Následovaly krátké proslovy, po nichž byla skupina okamžitě rozpuštěna, protože mohla upozornit nečekaného kolemjdoucího, že se tam koná politické shromáždění. Pak jsme neformálně seděli ve skupinách a zpívali místní tyrolské písně. Kulturní „buňky“ pak předváděly tradiční lidové tance a *Schuhplattler*, které nacvičovaly na tajných setkáních v soukromých domovech, zatímco skupiny mladých a sportovců, pokud nebyly zapojené v ochraně, hlášení nebo strážní službě, předváděly své dovednosti v improvizovaných soutěžích.

Tyto události jen zřídka někdo narušil. Pokud náhodně přicházel nějaký turista, nebo když byla v dálce spatřena hlídka carabinieri, kluci se okamžitě rozptýlili. Rozprchli jsme se všemi směry a vrátili se do našeho údolí v malých skupinách.

Tahle setkání na odlehlých pastvinách, když jsme společně zpívali německé lidové písně, předváděli tradiční lidové tance a soutěžili v různých sportovních disciplínách, všechna organizována ve volném polovojenském rámci, zahrnovala neškodné projevy našeho němectví. Nebylo tam nic dalšího ani odlišného, co jsme opravdu nechtěli. Nebyli jsme revolucionáři ani jsme neusilovali o připojení. Neměli jsme pro to žádné praktické

předpoklady. Stručně řečeno jsme v srdci netoužili po ničem jiném, než být a zůstat Němci. Samozřejmě, rostoucí národní uvědomění Německé říše, které sledovalo s nadějí a slepým nadšením vzdálenější cíle a které vypadalo, že dosáhne rychlého pokroku, pohlcovalo také nás Jihotyrolany. Nebyla šance, že by rozvodí Alp mohlo zastavit vlny nacionalismu, které zaplavovaly Německo.

Mussoliniho režim si byl určitě vědom skutečnosti, že se Jižní Tyrolsko pod náporom národně socialistické propagandy probudilo a že se země začalo šířit německé nacionální hnutí. Mysleli si, že se musí něco stát, a něco se také stalo; zatímco se vytvářela aliance mezi Německem a Itálií, jakékoliv a všechny projevy němectví se potlačovaly. Fašisté dokázali tuto politiku snadno převést do akce, jelikož věděli, že se nemusí z německé strany ničeho obávat. Neočekávaly se žádné protesty, žádné výtky, žádné hrožení prstem, a určitě žádná odvěta. O Jižní Tyrolsko, které se ve své touze po svobodě připravovalo nabídnout se s uctivou pokorou, aby dokázalo, že je nejvěrnější ze všech německých etnických menšin, nemělo Německo oficiálně žádný zájem.

Německo nenabídlo o moc víc než hezká slova a prázdné sliby, které vyslovovali jen servilní propagandisté a funkcionáři, aby uspokojili německé nacionalistické vědomí Jihotyrolanů. Pro Hitlera nebylo Jižní Tyrolsko etnický ani územní problém. Tyto demonstrace německého nacionalismu v rámci nevýznamné etnické skupiny dokázaly jen vrhnout zahanbující stín na lesklou osu, která spojovala Berlín s Římem. Ovšem nemělo by se zapomenout úsilí vynaložené spolkem Verein für das Deutschtum im Ausland (Spolek pro němectví v cizině) a Jižním Tyrolskem.

Mezitím jsme my Jihotyrolané nadšeně setrvali v zemi fantazie. Šíleně jsme se drželi své budoucí mise být nejjižnější pevností Německé říše! Nemysleli jsme na nic jiného, než na podivuhodné a nádherné úkoly, které nás lákaly! Naše budoucnost byla založená na snech, ne na realitě.

Kapitola 2

Velké zklamání